

Д. Шиян, Ю. Хорошуля,
*науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Н.Г. Маслак,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

РЕКАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: УМОВИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Враховуючи ситуацію, що склалася в Україні останнім часом і спричинила погіршення фінансового стану багатьох українських банків, високої актуальності набуває проблема розробки та впровадження комплексу ефективних оздоровчих заходів для запобігання подальшому поглибленню кризи. Згідно з рекомендаціями Базельського комітету з банківського нагляду “Керівництво для органів банківського нагляду по роботі зі слабкими банками”, які визначають проблеми всієї банківської системи як виняткові передумови використання державних коштів з метою здійснення оздоровчих заходів банків, одним з таких заходів може бути рекапіталізація.

Процес рекапіталізації передбачає зміну структури капіталу компанії (банку) з метою раціоналізації її діяльності чи в результаті її банкрутства. Як показує практика, рекапіталізація є стандартним заходом подолання фінансових криз у багатьох країнах світу. Даний механізм успішно використовувався у США, Японії, Швеції, Росії та інших країнах, застосування процедури рекапіталізації поновило кредитування, активізувало кредитні ринки в цих країнах та покращило фінансовий стан банків. Враховуючи це, Україна за відсутності власного досвіду могла б використати деякі уроки, засвоєні зарубіжними країнами.

Наведемо факти, які свідчать про гостру необхідність процедури рекапіталізації банків України. Триває постійний відтік основного ресурсу банків – депозитів фізичних осіб. За перші два місяці 2009 року обсяг депозитів знизився на 11,7 % в грн. та на 8,7 % в дол. За нормальних умов банківські кредити на 40-60 % забезпечують оборотні засоби підприємств. Проте з жовтня 2008 року практично повністю припинено кредитування. Внаслідок відтоку ресурсів, погіршення якості активів, показники ефективності діяльності банків останнім часом різко впали. На 01.04.2009 з 185 банків в 12 введена НБУ тимчасова адміністрація, і лише з одного виведена. За даними Асоціації українських банків за січень 2009 року статутний капітал до 10 млн. євро – в 80 банків; статутний капітал від 10 до 20 млн. євро – в 26 банків.

Виходячи з такої ситуації на законодавчому рівні, від недавнього часу було закріплено механізм проведення рекапіталізації. Проте, не дивлячись на законодавчу визначеність, до цього часу не існує критеріїв, за якими банк отримує можливість державної підтримки. Вхідження держави може здійснюватися лише в тих банках, у яких введена тимчасова адміністрація. На даний час під програму рекапіталізації підпадають 7 банків: Імексбанк, Укргазбанк, Надра, Родовід банк, Київ, Укрпромбанк, Фінанси та кредит.

Якщо припустити, що всі банки з іноземним капіталом отримають допомогу від материнських структур, то державі доведеться взяти на себе

обов'язок підтримки існуючих держбанків і націоналізованих кредитно-фінансових установ. У такій ситуації основною проблемою КМУ залишаються вклади населення у тих фінансових установах, які не будуть підтримані державою.

Якщо припустити, що КМУ не обмежуватиме видачу вкладів у націоналізованих банках, а також відсутність можливості кредитування за рахунок коштів, отриманих банками при рекапіталізації державних підприємств і фінансування державних замовлень, то стає очевидним, що всі кошти, спрямовані НБУ та КМУ на рекапіталізацію банків, знову потраплять на валютний ринок, спричинивши нову хвилю валютних спекуляцій. На нашу думку, кошти від рекапіталізації доцільніше було б спрямувати на кредитування імпортозаміщуючих і валютно-генеруючих виробництв, що дозволило б стимулювати зростання внутрішнього виробництва та знизити інфляцію.

Шиян, Д. Рекапіталізація банківської системи: умови та наслідки для України [Текст] / Д. Шиян, Ю. Хорошуля ; наук. кер. Н.Г. Маслак // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє : збірник тез доповідей XI Науково-практичної конференції студентів (22 квітня 2008 р.) та XII Науково-практичної конференції студентів (23 квітня 2009 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2009. – С. 96-98.